

Juryrapport Nijmeegse Literatuurprijs 2021

Winnaar: “Een Engel op en onder de vulkaan”

In dit verhaal lezen we over zuster Angel, een Javaanse non die samen met de vrouwelijke verteller een vulkaan op Sulawesi beklimt, maar tijdens die expeditie vermist raakt. Jaren later komt de verteller haar met een baby op de arm tegen: ze was dus niet omgekomen tijdens de gevaarlijke voettocht naar de krater van de Mahawu.

Over de winnaar van de Nijmeegse Literatuurprijs 2021 was de jury meteen (en unaniem) zeer positief. Het is een memorabele vertelling die je echt ergens mee naartoe neemt – in dit geval naar een bijzondere locatie in Indonesië, die meeslepend wordt beschreven. Het subtiel achterhouden van informatie, bijvoorbeeld in de beschrijving van het weerzien van zuster Angel, verhoogt de spanning. Die wordt sowieso mooi opgebouwd in wat toch een relatief kort verhaal is: de naderende ontknoping lonkt als de krater van de vulkaan uit de titel.

Er zitten wat slordigheidjes in de tekst, onder andere in de overgangen tussen de delen (en het schakelen tussen de verleden en tegenwoordige tijd aan het begin). Maar de auteur heeft haar nek durven uitsteken met bijvoorbeeld het gebruik van beeldspraak, waardoor het eindresultaat sprankelt.

Het geheel wekt de indruk autobiografisch te zijn. Als dat klopt, is het zelf een klein monumentje voor een engelachtige vrouw.

Tweede plaats: “Oud geld”

Ook over dit mooie en mysterieuze verhaal waren de juryleden het snel eens: hier is een vakman of -vrouw aan het werk. “Oud geld”, waarin Hendrik samen met zijn oude vader ordners vol papieren van bedrijven vernietigt, is stilistisch een hoogstandje.

Lang blijft onduidelijk wat er precies gaande is tussen vader en zoon, of in welk duister praktijkje ze precies verwickeld zijn. Zijn het corrupte boekhouders? Wat bedoelt Hendrik als hij zegt dat ze het onmogelijke mogelijk maken en het illegale legaal? Is vaders leven ten einde? Dit soort vragen zullen lezers alleen maar telkens opnieuw naar het verhaal trekken. Dit is inderdaad een vertelling die na meerdere leesbeurten blijft fascineren.

Het is technisch een van de sterkste inzendingen; ook qua verzorging onderscheidt dit verhaal zich. Tegelijkertijd is het wat afstandelijk en daardoor minder spannend. Het raakte de jury minder op emotioneel niveau dan de andere verhalen op de shortlist.

Derde plaats: “Een niet gevulde koffer”

“Een niet gevulde koffer” is net zoals nummers 1 en 2 op de shortlist een verhaal dat je na lezing niet snel loslaat. De ik-figuur herinnert zijn oude, kwetsbare vader aan wat die hem leerde over de rode koffer die hij als tiener op een markt in Paramaribo kocht. Als straatartiest had hij weinig aan die lege koffer, maar zijn vader liet hem anders naar het aftandse ding kijken. Hij kon er door zijn verbeelding te gebruiken alles uithalen wat hij nodig had.

Dit verhaal is hier en daar wat rommelig en de personages ontwikkelen weinig, maar die imperfecties worden goed gemaakt door de ontroering die ook de jury trof. Het heeft een sterk einde en verzandt nooit in sentimentaliteit; de lezer is zeker wél veranderd aan het einde van het verhaal.

De stijl is consequent en de raamvertelling (het schakelen tussen verleden en heden) werkt heel goed. Een gevoelig verhaal over de kracht van verbeelding.